

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

септембар 2022 / број 120

9/2022

Ауторско право у судској пракси

- ▶ Склапање брака и законско издржавање
- ▶ Утврђење постојања ванбрачне заједнице
- ▶ Пренос личних података из ЕУ у Србију према Општој уредби о заштити података о личности и релевантним препорукама Европског одбора за заштиту података о личности
- ▶ Гласање на седници акционарског друштва
- ▶ Права мањинских чланова у друштву са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима
- ▶ Право запослених на одсуство са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство) у складу са Законом о раду
- ▶ Понављање кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом из чл. 473. ст. 1. т. 3) ЗКП у судској пракси

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНОЈ КОРИСНИЦИМА
 0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Божидар Вујичић
Владимир Саичић
Драгана Марчетић
Драган У. Калаба
Жељко Албанезе
Марјан Ранђеловић
Петар Мијатовић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева
и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Ауторска права представљају веома сложену и хетерогену материју јер, као предмет заштите, практично обухватају све врсте духовних творевина, тако да у овом броју отварамо странице судске праксе које се тичу најчешћих повреда имовинских и моралних права аутора.

Питање утврђивања постојања ванбрачне заједнице добија нарочито на значају после измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању којима је признато право на пензију ванбрачним партнерима, због чега смо у оквиру рубрике „Грађанско право” текст посветили ванпарничном поступку у ком се утврђује постојање поменуте заједнице.

Чињеница од које може да зависи законско издржавање јесте склапање брака, и то како даваоца тако и примаоца издржавања. Управо то је тема која је обрађена у овом броју.

У пракси се мањински чланови друштва са ограниченом одговорношћу све више ослањају на коришћење права која су им загарантована Законом о привредним друштвима, што је пре свега последица лоших пословних односа између мањинских и већинских чланова који настају у току пословања друштва. Текст у рубрици „Привредно право” управо представља анализу и практичне аспекте најбитнијих права мањинских чланова у друштву са ограниченом одговорношћу. У оквиру исте рубрике анализирани су и одредбе истог закона које се односе на гласање на седницама скупштине акционарских друштава.

Иако је домаћи Закон о заштити података о личности претежно усклађен са нормативним делом Опште уредбе, из угла Европске Уније, Србија се, као ни већина других држава света изван Европског економског подручја, не сврстава у државе са адекватним нивоом заштите података о личности, који би, у складу чланом 45. Опште уредбе, омогућавао пренос личних података из ЕУ у Србију без додатних мера / механизма заштите, тако да скрећемо пажњу на текст који за тему има те додатне мере и механизме заштите.

Рубрика „Поводом” посвећена је европским вредностима и важности европске баштине за појединце, државе и заједницу у целини, док је форензичка лингвистичка анализа лажних исказа сведока, осумњичених и других учесника у кривичном поступку представљена у рубрици „Кад језик пресуди”.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменути тим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Ауторско право у судској пракси
- 17 Склапање брака и законско издржавање
- 21 Утврђење постојања ванбрачне заједнице

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 30 Права мањинских чланова у друштву са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима
- 35 Гласање на седници акционарског друштва

РАДНО ПРАВО

- 40 Право запослених на одсуство са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство) у складу са Законом о раду

КРИВИЧНО ПРАВО

- 49 Понављање кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом из члана 473. став 1. тачка 3) ЗКП у судској пракси

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 58 Пренос личних података из ЕУ у Србију према Општој уредби о заштити података о личности и релевантним препорукама Европског одбора за заштиту података о личности

РУБРИКЕ

- 61 Портал читалаца
- 68 Кад језик пресуди: Лингвистичка анализа лажних исказа сведока
- 79 Поводом 11. септембра – Дана европске баштине
- 90 Календар аката
- 91 Преглед прописа донетих између два броја

Ауторско право у судској пракси

У складу са анализом ауторских права у пракси Вишег и Апелационог суда у Београду овде је указано и на посебне одредбе Закона о ауторским и сродним правима које садрже посебна правила поступка у наведеној врсти спорова.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Закон о ауторским и сродним правима – ЗАСП („Сл. гласник РС” бр. 104/2009, 99/2011, 119/2012, 29/2016 – одлука УС и 66/2019), који је у примени нешто више од десет година, пружа основне елементе за заштиту интелектуалне својине. Ипак, исти није увек лако применити нити је једноставно тумачити поједине његове одредбе, пре свега због специфичне материје којом се бави, која, осим правних знања, подразумева и знања која се тичу самог објекта заштите, тј. интелектуалне својине. Аутори напомињу да се ради о изразито хетерогеној материји, која као предмет заштите практично обухвата све врсте духовних творевина. Због тога је законодавац сматрао да за наведену правну област мора да се обезбеди специјализација судова, која је решена тако што је Законом о уређењу судова надлежност над заштитом ауторских и сродних права, као и проналазака дата вишим и привредним судовима, а Законом о седиштима и подручјима судова надлежност над заштитом тих права поверена је Вишем суду у Београду и Привредном суду у Београду за територију целе земље. Захваљујући тако одређеној надлежности Виши суд у Београду је једини суд опште надлежности који у датим предметима, када се не ради о правима привредних субјеката, поступа у првом степену, док је Апелациони суд у Београду једини другостепени суд опште надлежности који у другом степену одлучује у тој врсти парница. Последица таквог законског решења је релативно уједначена судска пракса, али и хронична опте-

рећеност Вишег суда у Београду. За странке постоји и додатно оптерећење, које се огледа у томе што све странке за заштиту својих ауторских права морају да се обрате Вишем суду у Београду, који је често и по више стотина километара удаљен од њиховог пребивалишта.

Овај текст посвећен је заштити ауторских права у пракси судова опште надлежности – Вишег и Апелационог суда у Београду, али ће најпре бити указано на посебне одредбе Закона о ауторским и сродним правима које се тичу специфичних правила поступка у наведеној врсти спорова. Уз то, ваља напоменути и да Закон о ауторским и сродним правима садржи материјалноправне одредбе, али и процесне норме које регулишу правила поступка у одредбама чланова 204–214. Према Судском пословнику предмети у тој врсти парница носе ознаку „П4”.

ПОСТУПАК ЗАШТИТЕ

Тужбу због повреде ауторског или сродног права или постојања озбиљне претње да ће право бити повређено може да поднесе аутор, односно носилац ауторског права, интерпретатор, произвођач фонограма, произвођач видеограма, произвођач емисије, произвођач базе података, стизалац искључивих ауторских или сродноправних овлашћења, као и организација за колективно остваривање ауторског и сродних права. Стизалац искључивих овлашћења на ауторско и сродна права може да поднесе тужбу због повреде ауторског или сродног права у обиму у ком је на основу закона или уговора стекао право на искоришћавање, уколико другачије није предвиђено уговором о уступању права. Тужба може да се поднесе против сваког лица које врши повреду права.

начин њужиља осећала њовређено, имала је уиисак да се њен рад и њруд не цене, обраћала се њуженом ојоменом њред њужбу, али дојовор није њосијинуи.

На основу овако уијврђеној чињеничној сјања ѡрвосијейени суд је закључио да је њужени, без сајласносији њужиле и без ѡлаћања ауијорске накнаде, јавно саојишиио њужилине фоијојрафије у измењеној и нејојиуној форми у наведеним часојисима, ѡе је ѡвредио морална ѡрава њужиле као ауијора, али да не ѡсјоји ѡвреда имовинских ѡрава њужиле као ауијора. Наиме, ѡрвосијейени суд је закључио да су сјорне фоијојрафије насјаале ѡ извршењу радној налоја, а у вези са радним задацима њужиле код ѡадашњеј ѡслодавца „К”, иде је радила као дирекијор ѡродаје и маркејинја и фоијојрафије су насјаале ујраво у циљу рекламе (ѡромоције) ѡроизвода „АА”, фирме чији је власник дио власник и дирекијор фирме у којој је њужиле била у радном односу. Сјоја ѡужиле, сајласно одредби 98. Закона о ауијорском и сродним ѡравима, није ѡијиулар имовинских ѡрава ауијора јер исја ѡријадају ѡслодавцу, збој чеја је ѡрвосијейени суд оценио да ѡужиле нема ѡраво на накнаду за искоришћавање ѡредмејне фоијојрафије, као имовинској ѡрава ауијора, ѡе је одлучено као у сјааву друјом и ѡрећем изреке ѡресуде.

Наиме, у конкрејном случају уијврђено је да је ѡужиле била зајослена код „К” на ѡзицији дирекијора ѡродаје и маркејинја, у оквиру којей је ѡсловао хојел „АА”, да се комјанија „ДД” дави ѡроизводњом хране и кејеринјом, а фоијојрафије су насјаале, ѡ налоју дирекијора фирме у којој је ѡужиле радила, у вези са радним задацима ѡужиле код ѡадашњеј ѡслодавца „К”, који је и ојранизовао фоијојрафисање, а у циљу рекламе, односно

овај налој је извршен у оквиру ѡромојивних актијивносији у вези са ѡроизводима „ДД”, чији је власник дио власник и дирекијор фирме у којој је ѡужиле била у радном односу.

Како у ојису ѡслова дирекијора ѡродаје и маркејинја, између осијалој, сјада и сјровођење координације различијих видова ојашавања (ѡјаамјани медији, инјернеји и сјољно ојашавање), ѡе израда ѡромојивној мајеријала, ѡо је ѡравилно ѡрвосијейени суд оценио да сјорне фоијојрафије јесу насјаале ѡ налоју ѡадашњеј ѡслодавца, којем, сајласно цијираном члану закона, ѡријадају имовинска ѡрава ауијора, а која може да ѡренесе на друјо лице, ѡијо је и учињено када је ѡренејо овлашћење за ојајљивање фоијојрафија ѡужиле овде ѡуженом, све уз знање и сајласносији ѡужиле, а у законом одређеном времену ѡрајања ѡрава. Сјоја је ѡравилно ѡрвосијейени суд оценио да ѡужиле нема ѡраво да захјева накнаду за искоришћавање свој ауијорској дела у конкрејном случају.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Аутори сматрају да би било далеко целисходније да се за наведену врсту спорова увреде права специјализација, каква постоји рецимо за породичне спорове. Таква врста специјализације у датој материји постојала је деценијама уназад – до измене прописа о надлежности и формирању виших судова. Разлог томе је велика оптерећеност Вишег суда у Београду, због чега судије немају довољно времена да се на квалитетан начин посвете тако значајној и веома разноликој грани права, због чега нису у могућности да се додатно усавршавају у тој разнородној материји, која захтева од учесника судског поступка специфична поседна знања.

ИНГ-ПРО

Склапање брака и законско издржавање

Утицају склапања брака дужника или повериоца законског издржавања на обавезу законског издржавања посвећени су наредни редови, уз навођење неких карактеристичних случајева.

Божидар Вујичић,
судија ВКС у пензији

1. УВОД

Закон о браку и породичним односима¹ законско издржавање третира као дужност и право чланова породице и других сродника, али и као израз њихове породичне солидарности, уз обавезу државе да под одређеним условима пружа неопозивним члановима породице средства неопходна за издржавање (чл. 10). За разлику од тога, Породични закон² (даље: ПЗ), поштујући чл. 8. Европске Конвенције о људским правима, по ком држава мора да се уздржи од мешања у породичне односе, при чему законско издржавање произлази из породичних односа, у основи законско издржавање своди на дужничко-поверилачки однос, док држави остаје обавеза социјалног старања о онима за које нема могућности законског издржавања, и то у мери у којој то држава може³. Иако је сада касно да се полемише са наведеним законским опредељењем, потребно је рећи да ПЗ можда највише, уз све тековине модерног европског права, мора да уважава и традицију једног народа и обичаје, као и да не смеју олако да се занемаре породична солидарност и све остало што намеће традиционална породица. Но како је дужничко-поверилачки однос у основи установљен и у погледу законског издржавања, исти подразумева две стране: једну која има обавезу и другу која има права. Зато ПЗ прецизно регулише ко је кога, под којим условима, до када и у ком обиму дужан да издржава, а ако он то

не чини добровољно, суд ће га на то у одговарајућем поступку обавезати. Непоштовање те обавезе представља и кривично дело.

Без обзира на нову концепцију законског издржавања по ПЗ, то никако не значи да је законско издржавање у пракси увек лишено солидарности, осећања личне обавезе, емотивног односа и уопште једне породичне топлине својствене овом поднебљу. По правилу, чланови породице, блиски, па и даљи сродници међусобно се помажу, издржавају, негују и пазе и без судских поступака и пресуда. Само мањи број њих избегава да извршава обавезу законског издржавања из разних разлога и само у тим случајевима суд мора да интервенише. На тај начин, срећом, пракса је кориговала Закон.

Неопходно је да се на почетку нагласи да неплаћање законског издржавања не мора да буде увек последица свесног избегавања, а и најчешће није тако. Постоји читав низ околности, ситуација и чињеница од којих зависи право даваоца издржавања да извршава обавезу, као и да се већ установљена обавеза измени, па и укине. Једна од чињеница од које може да зависи законско издржавање је склапање брака, и то како даваоца тако и примаоца издржавања. Управо то је тема овог рада, при чему се ми нећемо бавити питањем да ли је обавеза издржавања правилно установљена, као ни да ли постоје неки други разлози за измену или укидање обавезе, већ акценат стављамо, полазећи од чињенице да постоји правоснажно установљена обавеза законског издржавања, на то како на ту обавезу утиче накнадно склопљен брак. При томе је јасно да не могу да буду приказане све могуће ситуације, већ само основна правила и неки карактеристични случајеви.

свог бившег брачног друга изгубити право на законско издржавање ако склопи нови брак, односно заснује ванбрачну заједницу. Највећи проблем по питању поменутих спорова настаје када треба да се утврди да ли је заснована ванбрачна заједница, али нема потребе да се задржавамо на томе јер је то проблем чињеничног стања и није од значаја за ову тему.

Веома интересантан предмет, који има везе са темом овог текста, био је пред ВКС пре неку годину. Наиме, разведени супруг тражио је да се укине његова обавеза законског издржавања бивше супруге тврдећи да се она понаша неморално, због чега по њега очигледно неправедно да и даље плаћа издржавање. Бивши супружници живе у малом месту, људи их познају и опште је познато да бивша супруга често мења партнере, али да ни са једним не живи у смислу засноване ванбрачне заједнице. Руководећи се дотадашњом судском праксом заступао сам став да захтев треба усвојити. Међутим, друге судије ВКС, и то већина, позвали су се на право бивше супруге на живот, што, по њима, укључује и право на љубавни живот, а то подразумева и забрану мешања државе у њега (очит утицај тзв. Европског права). У ситуацији подељеног мишљења чланова већа, које је требало да донесе одлуку, излаз је био у писању реферата како би се Грађанско одељење изјаснило о наведеном питању, али нико од судија није био спреман да пише реферат. Због тога је веће закључило да се, на моју жалост, у одлуци и не изјашњава по датом питању, већ да констатије да тужилац на околности неморалног понашања тужене није пружио доказе. Сматрам да, у случају поменутог понашања повериоца издржавања, обавезу законског издржавања

треба укинути, а разлоге треба наћи у очигледној неправди, као и у традицији. При томе се не доводе у питање људска права, већ само на чији би се трошак она у овом случају вршила. Пошто у одлуци ВКС ништа од спорног питања није поменуто, нема потребе да се наводи о којој се одлуци ради.

Утицај чињенице склапања брака повериоца издржавања на остале видове законског издржавања које познаје ПЗ може једноставно да се разреши применом правила о томе да ли се склапањем брака стиче довољно средстава за издржавање и да ли биостанак обавезе по дужника издржавања представљао очигледну неправду, тако да нема потребе да се ти случајеви посебно анализирају. Оно што може да буде веома занимљиво јесте питање како ће чињеница склапања брака мајке детета из чл. 153. ПЗ или заснивање ванбрачне заједнице утицати на постојећу обавезу, а све у вези са правилом из члана 166. став 1. Закона о првенственом издржавању супружника. Иако је природа тог вида законског издржавања специфична јер има за циљ не само средства за издржавање већ и физички опоравак мајке од последица порођаја, сматрам да поменута правила и овде могу да се примене.

4. ЗАКЉУЧАК

О чињеници склапања брака дужника или повериоца законског издржавања при одлучивању о престанку обавезе издржавања или измени одлуке о томе суд мора да води рачуна полазећи од критеријума које прописује ПЗ, али и од традиционалних вредности друштва када се ради о породици, браку и односу брачних другова и сродника.

Ендноте

¹ „Службени гласник СРС” бр. 22/80 и 11/88, и „Службени гласник РС” бр. 22/93... 29/01.

² „Службени гласник РС” бр. 18/2005.

³ Више о томе: „Новине у праву на законско издржавање у Породичном закону”, Вида Петровић Шкери, у: Збирка радова са саветовања у Врњачкој Бањи 2006 г., Правни факултет Крагујевац.

⁴ Бавећи се питањем очигледне неправде Врховни Касациони суд је у Пресуди Рев 547/2013 од 22. 5. 2013. године навео да је очигледна неправда правни стандард који представља како материјалну тако и моралну категорију. Као правни стандард, институт очигледне неправде цени се у склопу свих околности конкретног случаја и представља скуп животних околности и догађаја везаних за међусобне односе и понашања бивших

супружника, примаоца и даваоца издржавања, којима је учињена повреда брачних дужности и обавеза од стране једног супружника, ако код другог обвезника, дужника издржавања, оправдано изазива осећај nelaгоде који је таквог интензитета да представља основ за његово ослобођење од ове законске обавезе.

⁵ У тој пресуди, поводом чињенице да се кћерка даваоца издржавања, која није навршила двадесет шесту година живота, удала и добила дете, а здрава је и способна за рад, отац је тражио укидање издржавања, иако су и она и њен супруг били корисници социјалне помоћи и студенти. ВКС је навео да је тачно да су супружници дужни да се међусобно издржавају, али да ниједном законском одредбом није прописано да је склапање брака пунолетног детета разлог за престанак обавезе законског издржавања, осим ако се тиме стекне довољно средстава за издржавање, што овде није случај.

Утврђење постојања ванбрачне заједнице

Одредбом чл. 28. ст. 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да се постојање ванбрачне заједнице утврђује у ванпарничном поступку. У самом Закону о ванпарничном поступку нема ниједне одредбе којом је регулисан поступак утврђивања ванбрачне заједнице нити је исти нормиран као посебан ванпарнични поступак, тако да се процесни део тог ванпарничног поступка устоличио кроз судску праксу, ослањање на опште одредбе Закона о ванпарничном поступку и сходну примену Закона о парничном поступку, док је у погледу материјалног дела и утврђивања основаности захтева прописан Породичним законом, кроз одредбе о ванбрачној и брачној заједници.

Марјан Ранђеловић,

судија Основног суда у Пожаревцу

УВОДНИ ДЕО

Изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС” бр. 86/2019 од 6. 12. 2019. године – даље: ЗПИО), које су ступиле на снагу 14. 12. 2019, а примењују се почев од 1. 1. 2020. године, унете су измене у члан 28. које се односе на право ванбрачног партнера да оствари право на породичну пензију. **Наведене измене подразумевају да право на породичну пензију може да оствари супружник или ванбрачни партнер уколико су брак, односно ванбрачна заједница живота трајали најмање три године или ако са умрлим осигураником, односно корисником права има заједничко дете.** На тај начин брачни другови и ванбрачни партнери у потпуности су изједначени у погледу услова за остваривање права на породичну пензију, јер се у оба случаја тражи испуњење једног од два алтернативно постављена услова – постојање заједнице живота у трајању од најмање три године или заједничко дете ванбрачних партнера. Дакле, уколико ванбрачни партнери имају заједничко дете, није неоп-

ходно да буде испуњен и услов који се односи на трајање ванбрачне заједнице.

Захтев за остваривање права на породичну пензију може да се поднесе и поред тога што је смрт ванбрачног партнера наступила пре ступања на снагу наведених измена и допуна ЗПИО. У поступку пред Републичким фондом за пензијско и инвалидско осигурање цени се испуњеност других законских услова за остваривање наведеног права, док се само постојање ванбрачне заједнице утврђује у ванпарничном поступку, односно пред судом. За остваривање права на породичну пензију ванбрачног партнера потребно је да буду испуњени сви законски услови који се односе како на преминулог тако и на надживелог ванбрачног партнера, у складу са чл. 27–36. ЗПИО.

Права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се на основу поднетог захтева. У складу са чл. 84. ст. 1. ЗПИО права из пензијског и инвалидског осигурања остварују се од дана када је странка поднела захтев за остваривање права, а најраније шест месеци пре поднетог захтева, неvezано за тренутак смрти ванбрачног партнера, уколико су испуњени сви законски услови.

**УСТАВНИ И ЗАКОНСКИ ОКВИР
РЕГУЛИСАЊА ВАНБРАЧНЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ И КОНСТИТУТИВНИ**

и економској заједници, у зависности од тога да ли се ради о лицима истог или различитог пола. Према оспореној одредби ПЗ ванбрачни партнери су само особе различитог пола, а не и особе истог пола које живе у трајнијој заједници.

Према становишту Уставног суда, разликовање које је засновано на разумном и оправданом основу не представља дискриминацију. Да би утврдио да ли такав оправдан основ постоји у конкретном случају, Уставни суд је сматрао да се оцена сагласности оспорене одредбе ПЗ са одредбама чл. 21. Устава не може извршити на ваљан начин, а да се при томе немају у виду одредбе чл. 62. Устава. Одредбе о људским и мањинским правима и слободама у другом делу Устава морају да се

посматрају као целина, а основна начела, међу којима је и начело забране дискриминације, морају да се доведу у везу са садржином појединих права и слобода која се јемче Уставом. У чл. 62. Устава ванбрачна заједница везана је за појам брака, а тиме и за различитост полова лица која чине поменућу заједницу, јер је уставотворац задржао традиционални концепт хетеросексуалног брака као темељ заснивања породице. По налажењу Уставног суда, у одредбама чл. 62. Устава налази се довољан и оправдан основ за различито поступање према заједницама живота особа истог пола (по основу сексуалне оријентације), тако да оспорена одредба чл. 4. ст. 1. Породичног закона није несагласна са одредбама чл. 21. Устава.

НАЗИВ СУДА

ВАНПАРНИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДЛОГ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПОСТОЈАЊА ВАНБРАЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

ПРЕДЛАГАЧ (име, презиме, адреса пребивалишта, ЈМБГ):	
ПРОТИВНИЦИ ПРЕДЛАГАЧА (законски наследници преминулог ванбрачног партнера, нпр. заједничка деца ванбрачних партнера и деца преминулог ванбрачног партнера из неког другог брака или ванбрачне заједнице – њихова имена, презимена, адресе пребивалишта, ЈМБГ):	
ПРЕМИНУЛИ ВАНБРАЧНИ ПАРТНЕР (име, презиме, адреса пребивалишта, ЈМБГ):	
ВРЕМЕНСКО ТРАЈАЊЕ ванбрачне заједнице (од – до):	
СВЕДОЦИ (име, презиме, адресе пребивалишта <u>2 сведока</u> који ће на рочишту бити саслушани на околност постојања ванбрачне заједнице):	1. 2.

Уз предлог подносим следеће доказе (заокружити):

1. извод из матичне књиге рођених за предлагача,
2. извод из матичне књиге рођених за противнике предлагача – заједничку децу и децу преминулог ванбрачног партнера из неког другог брака или ванбрачне заједнице,
3. извод из матичне књиге умрлих за другог ванбрачног партнера,
4. решење о наслеђивању имовине преминулог ванбрачног партнера (оставинско решење).

Име, презиме, адреса пребивалишта предлагача и својеручни ПОТПИС

Права мањинских чланова у друштву са ограниченом одговорношћу према Закону о привредним друштвима

Одредбе Закона о привредним друштвима којима су гарантована одређена права мањинским члановима у друштву са ограниченом одговорношћу добијају на значају нарочито ако су нарушени односи мањинских и већинских чланова друштва.

Петар Мијатовић,
адвокат

Иако врло често непланирано, у пракси се мањински чланови друштва са ограниченом одговорношћу све више ослањају на коришћење права која су им загарантована Законом о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021 – даље: **Закон**), што је пре свега последица лоших пословних односа између мањинских и већинских чланова до којих долази у току пословања друштва. Овај текст управо представља анализу и практичне аспекте најбитнијих права мањинских чланова у друштву са ограниченом одговорношћу, и то:

- права на сазивање скупштине друштва;
- права одлучивања у скупштини друштва;
- права побијања одлуке скупштине друштва;
- права на подношење тужбе против лица која имају посебне дужности према друштву;
- права на подношење дериватне тужбе;
- права на подношење тужбе за престанак друштва;
- права на иступање из друштва.

I. ПРАВО НА САЗИВАЊЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА

Чланом 202. ставовима 3. и 4. Закона о привредним друштвима регулисано је право

мањинских чланова на сазивање скупштине друштва. Седница скупштине обавезно се сазива када то у писаном облику захтевају чланови друштва који имају или заступају **најмање 10% гласова**, ако оснивачким актом није одређено да то право имају и чланови који заједно имају или заступају мањи проценат гласова.

Ако директор, односно надзорни одбор не сазове седницу скупштине у року од три дана од дана пријема захтева, тако да дан одржавања седнице буде најкасније петнаест дана од дана пријема захтева, подносиоци тог захтева могу сами да сазову седницу скупштине у року од осам дана од дана истека тог рока за одржавање поменуте седнице. То право се у пракси показало као врло битно за мањинске чланове, будући да на наведени начин, самостално или заједно са другим мањинским члановима, имају могућност да активно учествују на циљеве и пословање друштва, некада и да одлуке које су донете на незаконити начин пониште, као и да, у случају блокаде у одлучивању и у комбинацији са другим условима из закона, покрену поступак за престанак друштва, о чему ће бити више речи у другом делу овог текста.

II. ПРАВО ОДЛУЧИВАЊА У СКУПШТИНИ ДРУШТВА

Мањински чланови друштва, као и сви чланови друштва, у складу са чланом 152. Закона о привредним друштвима, имају право гласа у скупштини друштва, које је сразмерно

■ један или више осталих чланова или друштво својим радњама или пропуштањем проузрокује му штету, или ако је очигледно да ће таква штета према редовном току ствари наступити;

■ у значајној мери онемогућен је да остварује своја права у друштву;

■ друштво му намеће несразмерне обавезе.

Оснивачким актом могу да се предвиде и други оправдани разлози за иступање члана друштва. Уколико оснивачким актом није прописан другачији поступак, најбитнији елементи процедуре за иступање члана из оправданих разлога, према Закону, подразумевају следеће:

■ достављање писаног захтева друштву од стране члана који жели да иступи, који мора да садржи разлоге за иступање, износ који се захтева од друштва на име накнаде за удео и рок за исплату накнаде (осим ако рок није одређен оснивачким актом);

■ скупштина је дужна да донесе одлуку о захтеву (обичном већином гласова свих чланова друштва, осим ако је оснивачким актом предвиђена већа већина) у року од шездесет дана од дана пријема, и да у истом року о томе обавести члана друштва који иступа, при чему скупштина друштва може само да усвоји или одбије захтев у целини.

Уколико скупштина друштва одбије захтев за иступање или пропусти да о њему одлучи

у року од шездесет дана од дана пријема захтева, сходно члану 192. Закона о привредним друштвима, члан друштва тужбом против друштва може да захтева престанак својства члана друштва због постојања оправданог разлога, као и исплату накнаде за свој удео.

У случају да суд усвоји тужбени захтев којим одређује престанак друштва, исти ће пресудом, између осталог, одредити и да удео члана који иступа постаје сопствени удео, затим висину накнаде коју је друштво у обавези да исплати члану друштва који иступа и рок за исплату, као и установљивање залоге у корист члана друштва који иступа на сопственом уделу друштва, ако је тужилац то захтевао и ако суд нађе да је то нужно и оправдано ради обезбеђења исплате накнаде.

Оно што је битно напоменути јесте да у приказаним ситуацијама суд не може произвољно да одреди висину накнаде, већ је дужан да параметре за одређивање те висине прво потражи у оснивачком акту друштва, па ако истим то питање није уређено, висину је дужан да одреди према тржишној вредности удела члана друштва који иступа на дан подношења тужбе, али не мање од сразмерног дела вредности нето имовине друштва који одговара учешћу удела тог члана у основном капиталу друштва на дан подношења тужбе.

Електронски часопис **ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ“, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у сваком пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца“, „Календар правних аката“ и „Регистар прописа“.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Гласање на седници акционарског друштва

Предмет анализе у овом тексту су одредбе Закона о привредним друштвима које се односе на гласање на седницама скупштине акционарских друштава.

Владимир Саичић,
дипл. правник

Акционарска друштва, као и други привредни субјекти и правна лица уопште, у правном поретку имају посебан идентитет, независан од идентитета њихових органа или оснивача. Правна лица у правном саобраћају могу да закључују уговоре, дају једностране изјаве воље, туже и буду тужена, а могу и да остварују пословне подухвате заједно са другим правним или физичким лицима итд. Међутим, правна лица све то раде преко физичких лица која их у правном поретку заступају или представљају по основу закона, одлуке, пуномоћја и сл. То пак не значи да су заступници или представници правних лица потпуно слободни при одлучивању, као и да искључиво од њихове воље зависи поступање, па и сама егзистенција правног лица. Наиме, они најчешће не спроводе своју вољу (или не спроводе искључиво своју вољу), већ су везани одлукама, инструкцијама и сличним других органа у правном лицу.

У акционарском друштву скупштина је орган који доноси најважније одлуке, које у великом броју случајева спроводе други органи. Скупштина доноси одлуке на својим седницама, при чему се за исте гласа. Управо ће о гласању и механизмима гласања у акционарским друштвима бити речи у овом тексту.

Већ уз сам позив који се шаље за седницу, акционарима се шаље предлог дневног реда седнице, са јасном назнаком у вези са којим тачкама дневног реда се предлаже да скупштина донесе одлуку и уз навођење класе и укупног броја акција који о тој одлуци гласа, али и већини која је потребна за доно-

шење одлуке. Акционарима се доставља и обавештење које садржи и опис процедуре за гласање преко пуномоћника, а нарочито информацију о начину на који друштво омогућава акционарима доставу обавештења о именовању пуномоћника електронским путем, као и опис процедуре за гласање у одсуству и гласање електронским путем, ако је то предвиђено статутом, укључујући и формуларе за такво гласање.

Акционари могу да гласају писаним путем без присуства седнице, уз оверу свог потписа на формулару за гласање у складу са законом којим се уређује овера потписа. Акционар који гласа писаним путем потпис на формулару за гласање који му је достављен уз позив треба да овери. Међутим, одредба Закона о обавези овере потписа није императивног, већ диспозитивног карактера, због тога што се предвиђа да статутом акционарског друштва може да се искључи обавеза овере потписа. Дакле, уколико је статутом предвиђена таква могућност, потпис на формулару за гласање не мора да се оверава, већ је довољан неоверен потпис.

Акционар који је гласао у одсуству сматра се присутним на седници приликом одлучивања о тачкама дневног реда по којима је гласао. Дакле, уколико има више тачака дневног реда о којима скупштина акционарског друштва треба да одлучује, кворум ће се посебно утврђивати за сваку тачку. Уколико има пет тачака дневног реда, а акционар који не присуствује седници гласа само по основу две тачке, његове акције рачунаће се у кворум по тачкама по којима је гласао, док се за преостале три тачке дневног реда његове акције неће рачунати у кворум.

Када седници присуствује електронским путем, акционар на наведени начин учеству-

отказује, с обзиром на то да присуство акционара, по ставу закона, пуномоћје чини излишним. Међутим, по мишљењу аутора овог текста, такво законско решење није добро. Могуће је замислити ситуацију да акционар за гласање и расправљање ангажује пуномоћника јер ће овај те радње вршити боље од њега, али да и поред тога жели да буде присутан на седници у својству јавности, без могућности да учествује и гласа. Закон такву хипотетичку ситуацију очигледно не дозвољава, што није у складу са духом домаћег правног поретка, где је у мноштво случајева, у разним правним областима и процесним и ванпроцесним ситуацијама могуће и дозвољено да властодавац и пуномоћник истовремено наступају.

Законом о привредним друштвима прописано је да су ништави уговори о гласању између акционара и самог друштва. Дакле, све и да се такав уговор закључи, исти је ништав. Уколико је ипак дошло до гласања на основу ништавог уговора, и одлука донета по основу таквог гласања требало би да буде ништава.

О начину гласања одлучује само привредно друштво. Гласање може да буде јавно или тајно, с тим што Закон даје предност јавном гласању јер, уколико ништа није предвиђено актима друштва, гласа се јавно.

Акционар, као и лица која су са њиме повезана, не могу да гласају на седници на којој се одлучује о:

- 1)** његовом ослобађању од обавеза према друштву или о смањењу тих обавеза;
- 2)** покретању или одустајању од спора против њега;
- 3)** одобравању послова у којима тај акционар има лични интерес.

Гласови акционара чије је право гласа искључено не узимају се у обзир ни приликом утврђивања кворума.

Председник скупштине именује чланове комисије за гласање, ако статутом или по-

словником скупштине није другачије одређено. Комисија за гласање, која се састоји од најмање три члана:

- 1)** утврђује списак лица која учествују у раду седнице, а посебно акционара и њихових пуномоћника, при чему посебно наводи које акционаре ти пуномоћници заступају, осим у случају акционара чије акције кастоди банка држи у своје име, а њихов рачун;
- 2)** утврђује укупан број гласова и број гласова сваког од присутних акционара и пуномоћника, као и постојање кворума за рад скупштине;
- 3)** утврђује ваљаност сваког пуномоћја и упутства у сваком пуномоћју;
- 4)** броји гласове;
- 5)** утврђује и објављује резултате гласања;
- 6)** предаје гласачке листиће одбору директора, односно извршном одбору, ако је управљање друштвом дводомно, на чување;
- 7)** врши и друге послове у складу са статутом и пословником скупштине.

Комисија за гласање дужна је да поступа непристрасно и савесно према свим акционарима и пуномоћницима, као и да о свом раду подноси потписани писани извештај. Чланови комисије за гласање не могу да буду директори, чланови надзорног одбора и кандидати за те функције, као и са њима повезана лица.

Као што се може видети, у Закону о привредним друштвима велика пажња посвећена је гласању на седницама скупштине акционарских друштава. Ни овде Закон није одступио од правила да даје слободу правним субјектима, у овом случају акционарским друштвима и акционарима, да сами уређују своје односе и процедуре. Међутим, у погледу гласања ипак је приметан и немали број императивних норми. И у наведеној области постоји простор за измене набоље, што ће се, надамо се, у догледној будућности догодити.

Право запослених на одсуство са рада уз накнаду зараде (плаћено одсуство) у складу са Законом о раду

У тексту су наведена детаљнија упутства за примену одредби Закона о раду о плаћеном одсуству.

Мр Жељко Албанезе

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Једно од права које запослени имају у складу са Законом о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – Одлука УС РС, 113/2017 и 95/2018 – други пропис – даље: Закон) јесте и право на „одсуство уз накнаду зараде – плаћено одсуство” (даље: плаћено одсуство). Плаћено одсуство регулисано је чл. 77. и чл. 90. став 2. Закона, при чему су његове карактеристике да:

- остварује се на захтев запосленог;
- служи запосленом за његове приватне потребе;
- може да се оствари уколико је разлог због ког запослени жели да га користи прописан у Закону, односно општем акту послодавца или у уговору о раду;
- за време тог одсуства са рада запослени прима накнаду зараде.

Као и приликом регулисања других права запослених, Закон прецизира услове, основе и дужину коришћења плаћеног одсуства. Међутим, применом члана 8. став 2. Закона, којим је утврђено да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених Законом, послодавцима се даје могућност да у својим општим актима и уговорима о раду утврде:

- друге случајеве у којима запослени има право на плаћено одсуство и
- већи број дана од случаја до случаја, предвиђених општим актом, него што је прописано Законом.

1. КОРИШЋЕЊЕ ПЛАЋЕНОГ ОДСУСТВА

1.1. Право на одсуство са рада уз накнаду зараде из става 1. члана 77. Закона

а) Одсуство у складу са Законом

Према члану 77. став 1. Закона запослени у току календарске године има право на плаћено одсуство **највише до пет радних дана** у следећим случајевима:

- 1) склапање брака,
- 2) порођај супруге,
- 3) тежа болест члана уже породице и
- 4) у другим случајевима утврђеним општим актом или уговором о раду.

За сваки од наведених случајева, као и у другим случајевима утврђеним у општем акту и уговору о раду у смислу наведених одредби члана 77. став 1. Закона, утврђује се и дужина трајања одсуства (члан 77. став 2). У ставу 4. члана 77. прецизирано је да се члановима уже породице сматрају брачни друг, деца, браћа, сестре, родитељи, усвојилац, усвојеник и старатељ, с тим што (став 5) послодавац може да одобри запосленом одсуство по наведеним основама и за сроднике који не спадају у наведене чланове уже породице, већ то могу да буду и друга лица, уз услов да живе у заједничком породичном домаћинству са запосленим.

Ред. бр.	ОПИС	Износ
ОБРАЧУН ЗАРАДЕ		
1.	Основна зарада – бруто	95.680,00
2.	Основна зарада по радном часу (95.680 : 184)	520,00
3.	Основна зарада за време проведено на раду (520 x 144 сата)	74.880,00
4.	Радни учинак	1.000,00
5.	Топли оброк	1.800,00
6.	Увећање зараде по основу „минулог рада“ (5% на 74.880)	3.744,00
7.	Регрес за годишњи одмор (месечна рата)	2.000,00
8.	Укупна зарада за време проведено на раду (ред. бр. 3 до ред. бр. 7)	83.424,00
ОБРАЧУН НАКНАДЕ ЗАРАДЕ		
9.	Просечна зарада у претходних 12 месеци по часу – претходно утврђен износ	500,00
10.	Накнада зараде за плаћено одсуство (500 дин. x 40 сати)	20.000,00
11.	Укупна зарада и накнада зараде (ред. бр. 8 + ред. бр. 10)	103.424,00

Пошто је запослени у августу имао сате на раду и на годишњем одмору, засебно су обрачуна-те зарада (за сате на раду) и накнада зараде (на основу просечне зараде за последњих дванаест месеци и часова одмора). Њиховим збиром утврђују се укупна бруто примања запосленог, која подлежу опорезивању, а након тога и утврђивању нето зараде.

Инвалиди рада II и III категорије за време коришћења плаћеног одсуства имају право на накнаду зараде по том основу на терет Фонда ПИО.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуна камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуна камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне при-ходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Понављање кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом из члана 473. став 1. тачка 3) ЗКП у судској пракси

Поводом поднетог захтева за понављање кривичног поступка нове чињенице и нови докази треба да су такве снаге да утичу на већ утврђено чињенично стање у правоснажној пресуди. Тиме се ново утврђено чињенично стање разликује од раније утврђеног, па је последица тога примена наведених повољности за окривљеног.

Драган У. Калаба,
заменик ВЈТ у Чачку, у пензији

Кривични поступак, предвиђен Законом о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/11... 35/19), у свим својим фазама (предистражни поступак, истрага, оптужење, главни претрес) окончава се доношењем одговарајуће пресуде. Таква пресуда може да се побија редовним правним лековима, наравно према условима који су предвиђени одредбама ЗКП, а када буду искоришћени и другостепени суд донесе одлуку или ако странка неће да се користи редовним правним лековима, првостепена пресуда постаје правоснажна. Таквом пресудом је мериторно решена кривична ствар, па о истој не може ни да се расправља у продужетку тако окончаног поступка нити може да се покрене нови поступак (пресуђена ствар).

Правоснажна пресуда може да буде измењена у судском поступку подношењем ванредног правног лека. Одредбама Законика о кривичном поступку предвиђена су два ванредна правна лека:

- а) захтев за понављање кривичног поступка и
- б) захтев за заштиту законитости.

Суштина понављања кривичног поступка је у изношењу пред првостепени суд нових чињеница и нових доказа који су се појавили

након правоснажности пресуде, услед којих се чињенично стање, утврђено правоснажном пресудом, показује као погрешно.

Захтев за понављање кривичног поступка предвиђен је у ЗКП у следећим фазама:

- основне одредбе у чл. 470–474;
- поступак по захтеву у чл. 475–478.

Разлози за понављање кривичног поступка стриктно су предвиђени у одредби чл. 473. ЗКП. Предмет разматрања овде је понављање кривичног поступка из разлога који је чест у судској пракси, а предвиђен је у чл. 473. ст. 1. т. 3) ЗКП.

Када је реч о основним одредбама, у чл. 470. ЗКП предвиђене су нужне претпоставке за понављање поступка:

- а) постојање правоснажне пресуде и
- б) постојање захтева овлашћеног лица.

Законодавац није предвидео извршност пресуде као претпоставку за понављање поступка. У чл. 470. ЗКП наведено је да „кривични поступак који је завршен правоснажном пресудом може да се понови...”, из чега јасно произлази да је понављање поступка дозвољено само у односу на кривични поступак који је окончан пресудом, а не и решењем. Ранији ЗКП је у чл. 404. предвидео следеће: „Кривични поступак који је довршен правоснажним решењем или правоснажном пресудом...”. То даље значи, имајући у виду класично језичко тумачење норме, да по садашњем ЗКП понављање кривичног поступка једино може да се спроведе у кривичном

чунљивост не значи обавезну осуду по блажем закону, него је само факултативни основ за блаже кажњавање.

(Решење Врховног суда Србије Кж 1136/01 од 22. јануара 2002)

Случај 20.

На понављање кривичног поступка без утицаја је то што је у извиђајним радњама потврђено да искази сведока и вештачење указују на то да је урачунљивост осуђеног била смањена, јер се не ради о новим доказима који могу да доведу до ослобађања од оптужбе или до осуде по блажем закону.

(Решење Врховног суда Србије Кж 811/07 од 13. фебруара 2007)

Случај 21.

Када нови неуропсихијатријски налаз, који као и налаз из првостепеног поступка, не искључује урачунљивост, не сматра се новим доказима.

(Решење Апелационог суда у Новом Саду Кж 158/14 од 14. фебруара 2014)

Случај 22.

Налаз и мишљење стручне установе које је одбрана прибавила после правоснажности пресуде, који се не слажу са раније обављеним вештачењем, могу да се сматрају новим доказом. Сматрамо да то долази у обзир само ако се нови налаз односи на нове чињенице, а не на другачије тумачење ранијим вештачењем већ утврђених чињеница. Иначе, то би било прикривено тражење нове оцене ранијих доказа, које не може да буде основ понављања поступка.

(Решење Врховног суда Босне и Херцеговине Кж 909/79 од 4. јануара 1980)

Случај 23.

Суд ће као недозвољен одбацити захтев којим се понављање кривичног поступка тражи због тога што је каснијим изменама Закона дошло до декриминализације радњи за које је окривљени осуђен, јер такви разлози нису основ за понављање кривичног поступка.

(Решење Апелационог суда у Београду Кж 164/12 од 27. априла 2012)

Случај 24.

Не може бити основ за понављање поступка чињеница да је после правоснажности пресуде дошло до промене правног схватања судова у сличним кривичним стварима. Таква промена може да буде само основ за евентуално улагање захтева за заштиту законитости.

(Решење Врховног суда Хрватске Кж 970/72 од 7. марта 1973)

Случај 25.

Понављање кривичног поступка у корист окривљеног не може да се тражи на основу новог тумачења раније проведених доказа, већ само ако се изнесу нове чињенице или поднесу нови докази, који су сами за себе или у вези са ранијим доказима подобни да проузрокују ослобађање лица које је осуђено или његову осуду по блажем Кривичном закону.

(Решење Окружног суда Бања Лука Кв 127/04 од 16. новембра 2004)

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруке и друге информације пишите нам на:
office@ingpro.rs или нас позовите на:
011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Пренос личних података из ЕУ у Србију према Општој уредби о заштити података о личности и релевантним препорукама Европског одбора за заштиту података о личности

Из угла Европске Уније, Србија се, као ни већина других држава света изван Европског економског подручја, не сврстава у државе са адекватним нивоом заштите података о личности, који би, у складу чланом 45. Опште уредбе, омогућавао пренос личних података из ЕУ у Србију без додатних мера / механизма заштите.

Петар Мијатовић,
адвокат

У Србији је, као што је познато, у примени Закон о заштити података о личности („Сл. гласник РС” бр. 95/18 – даље: **ЗЗПЛ**), који је у највећој мери усаглашен са Општом уредбом о заштити података о личности Европске Уније (даље: **Општа уредба**). Иако је домаћи ЗЗПЛ претежно усклађен са нормативним делом Опште уредбе, из угла Европске Уније, Србија се, као ни већина других држава света изван Европског економског подручја, не сврстава у државе са адекватним нивоом заштите података о личности, који би, у складу чланом 45. Опште уредбе, омогућавао пренос личних података из ЕУ у Србију без додатних мера / механизма заштите. Европска комисија је за сада препознала само следеће државе као оне које се, са аспекта услова из Опште уредбе, третирају као државе са адекватним нивоом заштите података о личности: Андора, Аргентина, Канада (привредне организације), Фарска острва, Гернзи, Израел, Острво Ман, Јапан, Џерзи, Нови Зеланд, Република Кореја, Швајцарска, Уједињено Краљевство и Уругвај.

Иако нигде нису званично елаборирани разлози због којих Република Србија, из угла Европске Комисије, не припада групи држава са адекватним нивоом заштите података о личности, који би омогућавао пренос личних података из ЕУ у Србију без додатних мера / механизма, исти могу да се претпоставе: од тога да правни оквир није у потпуности усклађен са оним из Опште уредбе до тога да примена ЗЗПЛ и након три године још увек није на адекватном нивоу, при чему правна и ефективна заштита података о личности у Србији, као и заштита приликом њиховог преноса изван Србије, још увек нису на задовољавајућем нивоу.

Чланом 46. Опште уредбе предвиђено је више механизма за пренос у државе које се не сврставају у оне са адекватним нивоом заштите података о личности, попут стандардних уговорних клаузула, усвојених од стране Европске комисије, обавезујућих корпоративна правила и др.

Имајући у виду да домаће компаније све чешће увозе од својих европских пословних партнера личне податке из ЕУ, и то у статусу пружалаца услуга / подизвођача услуга, у наставку тексту више речи биће о најбитнијим захтевима из нових стандардних уговорних клаузула, усвојених од стране Европске ко-

године у вези са мерама којима се допуњују механизми за пренос личних података како би се обезбедила усклађеност нивоа заштите личних података у ЕУ (даље: **Препоруке**) пружају се извозницима података из ЕУ јасне смернице, односно кораци које морају да поштују приликом доношења одлуке о преносу личних података у треће државе. То је врло битан аспект и из угла увозника података који имају седиште у Републици Србији, будући да ће кораци/мере које извозници морају да поштују у комбинацији са већ постојећим механизмима преноса (најчешће СУК) имати за последицу и одређене додатне обавезе за увознике података у смислу кооперације и, на захтев извозника података, пружања практичне асистенције приликом испуњења свих предметних корака. У питању су следећи кораци/препоруке Европског одбора за заштиту података о личности:

(1) Упознавање извозника података са својим преносима података. Иако мапирање података није нимало једноставно, неопходно је постојање свести о томе где се лични подаци преносе у циљу осигурања барем начелног нивоа заштите података, без обзира на то где се налазе. Извозници података у том процесу треба да провере да ли су лични подаци који се преносе адекватни, релевантни и ограничени у односу на сврху због које се обрађују.

(2) Проверавање механизма за пренос података о личности из Опште уредбе. Стандардне уговорне клаузуле Европске комисије, као најчешће коришћен механизам за пренос података из ЕУ у Србији, био је предмет детаљније анализе у претходном делу текста. Примена једног од механизма преноса из члана 46. Опште уредбе неопходна је у случају преноса из ЕУ у Србију, будући да Србија није обухваћена Одлуком о адекватности Европске комисије којом је утврђена листа држава са адекватним нивоом заштите података о личности.

(3) Процена закона/пракси које су у примени у трећој држави у смислу утврђивања (не) постојања сметњи у законима/праксама које

би довеле у питање делотворност заштитних мера из механизма преноса које су примењиве у конкретном случају. То би практично значило да би процена требало да буде усредсређена на проучавање законодавства и праксе јавних органа треће државе, који ће показати да ли заштитне мере из механизма за пренос из члана 46. Опште уредбе могу да обезбеде делотворну заштиту података о личности. Наведени корак у корелацији је са чланом 14. СУК-а и обавезама/гаранцијама које извозници и увозници података пружају када су СУК-ом уговорени механизми преноса података о личности.

(4) Утврђивање и усвајање додатних мера које су нужне како би се ниво заштите пренетих података о личности подигао на висину стандарда ЕУ. Овај корак је нужен само ако процена извозника података покаже да законодавство и/или праксе треће земље доводе у питање делотворност механизма преноса из члана 46. Опште уредбе, на који се извозник података ослања или намерава да се ослони приликом предметног преноса података о личности. Препорукама су на детаљан начин пописани примери додатних техничких, уговорних и организационих мера, као и услови под којима би исти могли да буду учинковити.

(5) Провера свих формалних процедуралних корака који су потребни за усвајање додатних мера. Тако, у случају усвајање додатних мера уз Стандардне уговорне клаузуле, начелно уговарање додатних уговорних клаузула које не ограничавају права/обавезе из СУК-а нити смањују ниво заштите података било би могуће без сагласности надзорног органа. У супротном, уколико додатне уговорне клаузуле директно или индиректно противрече одредбама СУК-а, претходно одобрење надзорног органа било би неопходно.

(6) Процена/провера нивоа заштите података о личности који се преносе у треће земље у одговарајућим временским интервалима, у циљу утврђивања евентуалних новонасталих околности које могу да утичу на ниво заштите података.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Репрезентативност синдиката

П: *Да ли чињеница да синдикалн иренујно нема овлашћено лице за заступање и представљање (председник синдикала) утиче на репрезентативност синдикала?*

О: За утврђивање репрезентативности синдиката Законом о раду (даље: Закон) постављене су две групе услова. Најпре се тражи се репрезентативни синдикат испуни следеће „опште” услове:

- 1) да је основан и делује на начелима слободе синдикалног организовања и деловања;
- 2) да је независан од државних органа и послодаваца;
- 3) да се финансира претежно из чланарине и других сопствених извора;
- 4) да има потребан број чланова на основу приступница;
- 5) да је уписан у регистар у складу са законом и другим прописом.

У односу на дате опште услове, за одређивање репрезентативности синдиката посебно ће бити значајан конкретан услов, а то је „број чланова на основу приступница”. Према члану 219. Закона, код послодавца репрезентативан је синдикат:

- а) у који је учлањено најмање 15% од укупног броја запослених код тог послодавца или
- б) у грани, групи, подгрупи или делатности, у који је непосредно учлањено најмање 15% запослених код тог послодавца.

Према првом алтернативном услову тражи се да је у конкретну синдикалну организацију код послодавца учлањено најмање 15% од укупног броја запослених код тог послодавца. Дакле, ако послодавац има две стотине запослених, уз испуњење осталих законских

услова из члана 218. Закона, репрезентативни синдикат је онај који има најмање тридесет чланова међу запосленима на основу приступница.

Према другом алтернативном услову тражи се да је у конкретну синдикалну организацију на нивоу гране, групе, подгрупе или делатности непосредно учлањено најмање 15% запослених код тог послодавца. Ради се, дакле, о синдикату који није организован – основан код послодавца, већ је основан за ниво гране, групе, подгрупе или делатности којој припада тај послодавац, па је као такав учлањивао запослене код послодавца.

Наведена два услова примењују се алтернативно, односно довољно је да конкретна синдикална организација испуни један од њих за број чланова да би, уз испуњење осталих законских услова из члана 218. Закона, била репрезентативна код послодавца.

Када је реч о губитку репрезентативности, свакако да једном утврђена репрезентативност синдиката не мора да остане трајна. Измена утврђене репрезентативности синдиката активира се захтевом за преиспитивање утврђене репрезентативности, што је прописано одредбом члана 233. ст. 1–3. Закона. Према тим одредбама синдикат, послодавци и удружење послодаваца могу да поднесу захтев за преиспитивање утврђене репрезентативности по истеку рока од три године од дана доношења решења о репрезентативности. Преиспитивање репрезентативности синдиката код послодавца, утврђене решењем послодавца, може да се покрене на иницијативу:

- послодавца, односно
- другог синдиката код тог послодавца.

Захтев се подноси послодавцу код кога је основан синдикат чија се репрезентативност

икаких додатних доприноса. Прекид радног односа израдите закључно са датумом када је требало да се јави на посао после истека мировања, односно функције из решења.

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Извршност јавнобележничке исправе

П: Да ли се изјава о признању дуџа, оверена од стиране јавној бележника, која садржи њодаџке о њовериоцу, дужнику, њредмеџу, врсиџи и обиму исџуњења обавезе, и року за добровољно исџуњење (ради се о обавези на чиниџбу о којој стиранке моџу да се сиоразумеџу), као и изричиџу изјаву дужника о џиоме да на основу џе исџраве, ради најлаџе дуџа џо досџелосџи, њеџсредно може да се сиоровеџе џринудно извршење, смаџра извршном исџравом на основу које може да се џокрене џосџуџак џринудне најлаџе? Наиме, одредбама члана 41. Закона о извршењу и обезбеђењу џройисано је да је извршина исџрава она исџрава која је џим или друџим законом одређена као извршина исџрава, а одредбама члана 85. сиџав 5. Закона о јавном бележниџџву да и џриваџна исџрава, солемнизована од стиране јавној бележника, може да се смаџра јавнобележничким заџисом, као извршном исџравом, уколико исџуњава услове уџврђене сиџавом 1. џоменуџој члана Закона о јавном бележниџџву.

О: Одредбама члана 85. Закона о јавном бележништву прописано је када се јавнобележничка исправа сматра извршном исправом. Да би имала то својство, јавнобележничка исправа мора да буде сачињена **најмање у форми јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе**, што значи да својство извршности могу да имају јавнобележнички записник и јавнобележнички запис за оне правне послове који се сачињавају у тим формама. Други услов је да се у конкретном правном послу ради и о обавези о којој странке могу да се споразумеју, а не о некој обавези која је уређена императивним нормама и на чију примену не утиче воља странака. С тим у вези, исправа мора да садржи изричиту изја-

ву обавезаног лица о сагласности са тим да се на основу те исправе спроведе принудно овлашћење о доспелости обавезе. Приликом потврђивања исправе јавни бележник ће упозорити и поучити странке о природи извршне исправе.

УСТАНОВЕ ОБРАЗОВАЊА

Престанак мандата члану школског одбора

П: Члану Школског одбора из реда Савеџа родиџеља деџе је завршило школу. С обзиром на џо да џе седница Савеџа родиџеља биџи одржана џочетџком сеџџемџра, када џе родиџељи изабраџи своџ џредсиџавника у Школски одбор на месџо родиџеља чије је деџе завршило школу, с џим џџо џе решење скуџџџине џрада о именовању новој члана Школског одбора биџи донетџо џек када Школа, након избора, џоднесе захџев оџџџини за именовање новој члана Школског одбора. Да ли наведеном члану Школског одбора и даље џираје мандаџ џер џроцедура око именовања новој јоџ није заџочетџа зџо џодиџџних одмора и расџусџа, односно да ли родиџељ може да џрисусџвује џредсиџојеџој седници Школског одбора и да одлучује с обзиром на наведену околносџ?

О: Чланом 116. ст. 14. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 88/2017, 27/2018, 10/2019, 6/2020 и 129/2021) утврђено је да „изузетно, орган управљања коме је истекао мандат наставља са радом до именовања привременог органа управљања”. Ова одредба Закона не односи се на члана Школског одбора из реда родитеља чије је дете завршило школу.

Члану Школског одбора мандат престаје закључно са 31. августом текуће године по сили закона (тада се завршава школска година). После тог датума он не може да има својство члана поменутог одбора, без обзира на то што није предложен нови члан. То су околности о којима Школа мора да води рачуна приликом предлагања кандидата за члана Школског одбора како би се том одбору омогуџио несметан рад у складу са законом.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Лингвистичка анализа лажних исказа сведока

Појам и вредност исказа у истражном и судском поступку, али и оцена доказне вредности неког исказа, која не сме да буде заснована на утиску, предрасудама или претпоставкама, већ мора да буде резултат научно заснованог приступа и образложеног мишљења, уз приказ конкретних случајева, представљени су у овом тексту.

Задачи форензичке лингвистике у погледу исказа

У текстовима објављеним у претходних година дана у часопису „Леге артис“ у овој рубрици показали смо да форензичка лингвистика поседује вредна средства и методе за испитивање валидности кривичних оптужби или осуда у скоро свим случајевима у којима је језик доказ, као и у грађанским парницама, у којима може да поткрепи или оспори правне закључке. Дакле, где год да се сусрећу језик, криминал и право, настаје форензичка лингвистика, чији је задатак, како је већ много пута истицано, да утврди веродостојност језика (анализа писаних изјава сведока и осумњичених) или ауторство над неким исказом, као и разумљивост правних аката (граматички, структурално или семантички: синонимија, хомонимија, контекстуалност, интертекстуалност и сл.), али врло често не помаже само при решавању кривичних дела, него и да одбрана може да понуди свог експерта да побије доказе. Такве услуге често нуде независне лабораторије или независни експерти, при чему доказ обично не решава

случај, већ је понуђен да покаже да је решење које предлага полиција погрешно.¹ Упркос свему наведеном, форензичка лингвистика се још увек недовољно користи и у кривичним и у грађанским предметима, нарочито када је Република Србија у питању.

Кривични поступак подразумева прикупљање доказа, на основу којих се утврђује чињенично стање, које се затим повезује са одредбама материјалног кривичног права како би се поуздано утврдило да ли је окривљени извршио кривично дело које му се ставља на терет и да ли има услова за изрицање кривичне санкције. У том процесу улога полицијских службеника је немерљива, јер од поткрепљености доказа и правиног прикупљања и чувања истих зависи и пресуда. Између осталог, веома битан сегмент прикупљања информација о кривичном делу чини и узимање исказа потенцијалних сведока (укључујући и жртве) и лица осумњичених за извршење одређеног кривичног дела.

Кривични поступак код нас је предвиђен Законом о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 –

је првостепени суд правилно, на основу члана 355. тачка 1) ЗКП, окривљене ослободио од оптужбе да су извршили по једно кривично дело давање лажног исказа из члана 335. став 2. у вези са ставом 1. Кривичног законика.

4. Лице које у полицији у својству грађанина да неистинит исказ не чини кривично дело давање лажног исказа из чл. 335. ст. 1. КЗ из Пресуде Основног суда у Параћину 1К. 578/12 од 8. 11. 2012. и Пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Кж 1. 535/13 од 6. 2. 2013. године.

У образложењу конкретне пресуде констатовано је да је оптужним предлогом супсидијарног тужиоца окривљеном Д. Ј. стављено на терет да је извршио кривично дело давање лажног исказа из чл. 335. ст. 1. КЗ тиме што је у ПС у Ћуприји дао неистинит исказ, а у току поступка несумњиво је утврђено да је окривљени наведени исказ дао у својству грађа-

нина приликом прикупљања обавештења од грађана у форми службене белешке коју је сачинио ОСЛ ПС у Ћуприји.

Одредбом чл. 335. ст. 1. КЗ прописано је да кривично дело давање лажног исказа чини сведок, вештак, преводилац или тумач који да лажан исказ пред судом, у дисциплинском, прекршајном или управном поступку или другом законом прописаном поступку. Апелациони суд налази да се радња извршења кривичног дела из чл. 335. ст. 1. КЗ састоји у давању лажног исказа од стране сведока, па како окривљени свој исказ није дао у том својству, нити је у том својству могао бити саслушан, односно испитан од стране органа унутрашњих послова у преткривичном поступку, то дело за које је окривљени оптужен није кривично дело из чл. 335. ст. 1. КЗ, па је окривљеног потребно ослободити од оптужбе применом одредбе чл. 355. т. 1) ЗКП.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Форензичка лингвистика (Примена метода форензичке лингвистике у криминалистичким истрагама претње)”, Лидија Николић, Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања Бањалука 2017, стр. 26.
- ² „An Introduction to Forensic Linguistics – Language in Evidence”, Malcolm Coulthard and Alison Johnson, by Routledge Abingdon, Oxon, стр. 81.
- ³ Ибид, стр. 81.
- ⁴ „Криминалистичка анализа писаних и снимљених исказа”, доц. др Зоран Ђурђевић, доц. др Ненад Радовић, Криминалистичко полицијска академија РКК, 2-3/11 Београд, стр. 487-498.
- ⁵ Ибид.
- ⁶ Ибид.
- ⁷ An Introduction to Forensic Linguistics – Language in Evidence”, Malcolm Coulthard and Alison Johnson, by Routledge Abingdon, Oxon, стр. 82.
- ⁸ Ибид, стр. 83.
- ⁹ „О суочењу окривљеног у кривичном поступку”, Др Жељко Мирков, виши тужилачки сарадник у Основном јавном тужилаштву Кикинда, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 75, година LVI, 2017, стр. 2.
- ¹⁰ „Forensic Linguistics”, John Olsson, Continuum International Publishing Group London 2008, стр. 111.
- ¹¹ Ибид, стр. 113.
- ¹² An Introduction to Forensic Linguistics – Language in Evidence”, Malcolm Coulthard and Alison Johnson, by Routledge Abingdon, Oxon, стр. 86.
- ¹³ Ибид, стр. 82.
- ¹⁴ Ибид, стр. 84.
- ¹⁵ „О суочењу окривљеног у кривичном поступку”, Др Жељко Мирков, виши тужилачки сарадник у Основном јавном тужилаштву Кикинда, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 75, година LVI, 2017, стр. 9.
- ¹⁶ Ибид, стр. 8.
- ¹⁷ Ибид, стр. 8.
- ¹⁸ Ибид, стр. 9.
- ¹⁹ Ибид, стр. 9.
- ²⁰ „Forensic Linguistics: Applying the Science of Linguistics to Issues of the Law”, Robert A. Leonard, Julian E. R. Ford, Tanya Karoli Christensen, из: „Hofstra Law Review” Volume 45, Issue 3, Article 11, 3-1-2017, Hofstra University.
- ²¹ Ибид.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом 11. септембра – Дана европске баштине

Заједнички географски простор, а много више од тога културноисторијско наслеђе, чине Европу јединственом у својој различитости, која се обележава, слави и пропагира широм Европе сваког 11. новембра, чему је и посвећен овај текст.

Име, настанак и развој Европе

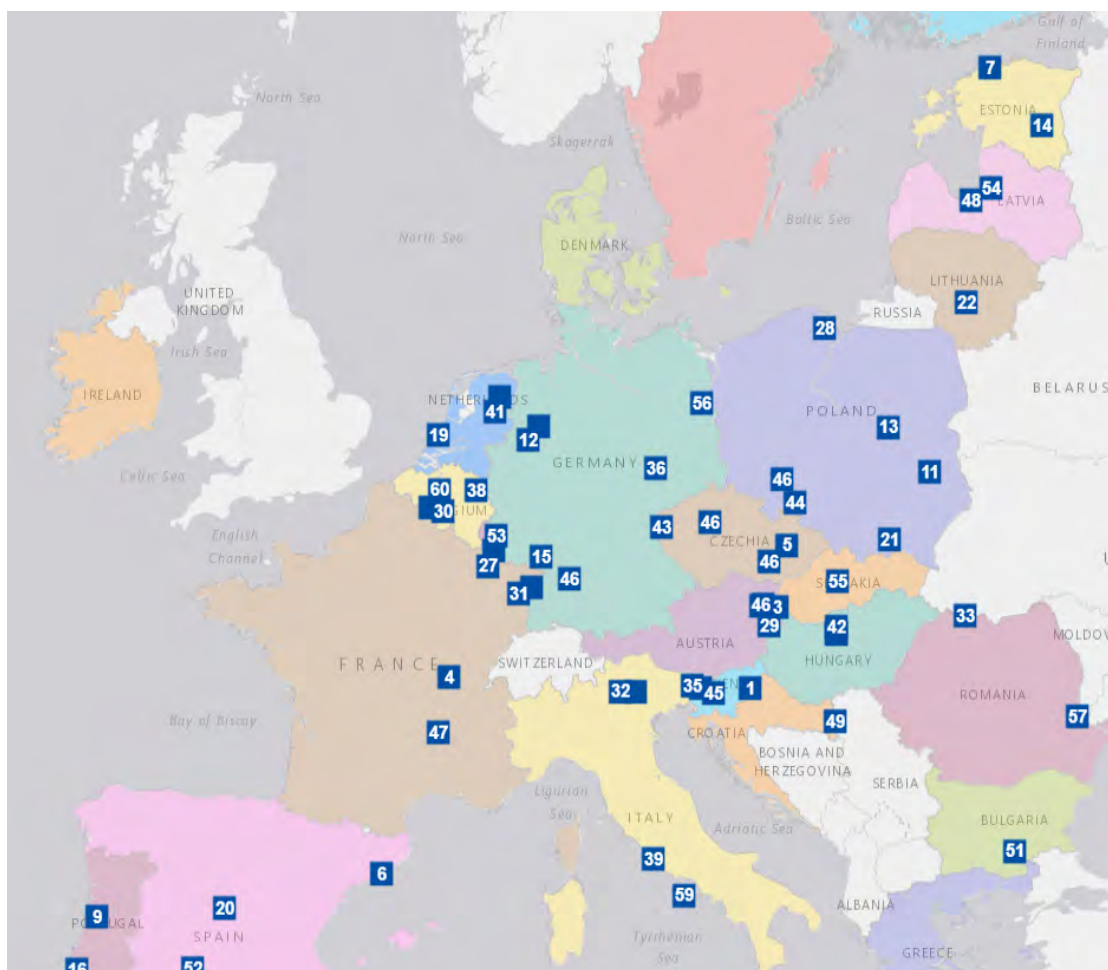
Да би се могло говорити о европској баштини, потребно је пре свега разумети шта Европа јесте, како је настала и на којим се вредностима развијала. У сваку државу данас уткана је њена прошлост, како они светли тренуци културно-уметничког и научног процвата тако, нажалост, и времена сукоба, превирања и злодела.

Европа је толико добро уређена да личи на уметничко дело, научну теорију, уредан метафизички систем. Човек је поново створио Европу по свом лику – Олдос Хаксли, енглески писац и један од најистакнутијих европских есејиста 20. века.

За географе Европа је континент или полуострво Евроазије, који је по површини мањи од свих континената, осим Аустралије. Смештена је на **северној полулопти**, а пружа се од **Атлантског океана** на западу до **Урала на истоку** и од **Средоземног мора** на југу до **Северног леденог океана** на северу, обухватајући бројне народе, језике и системе вредности.

За етимологе важно је порекло њеног имена, које потиче, као и име Азије и Африке, из асирског језика, од речи „ереб”, што значи „залазак сунца”, „запад”. Према томе, Европа би значила: „запад”, „земља на западу”, „западни континент”. Грци су тај назив такође примили преко Феничана, па су тако у почетку називали западну обалу Егејског мора, која је за њих стварно била на западу. Касније је то постало назив целог континента¹. Према другој теорији име Европа можда има порекло и од грчких речи „еурус” („широко”) и „опс” („лице”), што заједно чини „широко лице”, док су трећи његов корен проналазили у хебрејском у значењу „лепа нада”. Чак се тврдило да се у Хомеровим спевовима „Илијада” и „Одисеја” за Зевса употребљавао израз који је гласовно био близак имену Европа, а значи „далековид”².

Уметници су нудили далеко романтичније приче о појави, имену и судбини Европе. Старогрчки песник Хесиод у спису „Теогонија” каже да је била богиња, једна од морских нимфи Океанида, ћерки Океана и Тетиде, мајке најславнијег грчког јунака Ахила, док је по другим изворима била кћи феничанског краља Атенора и Зевсова миљеница. Будући да се често играла на обали мора, једног дана, док је брала цвеће, привукла је пажњу врхов-

Мапа места са ознаком европске баштине, преузето са сајта: <https://geo.osnabrueck.de/ehl/EN/map>

„Европа је отеловљење сопствене разноликости” – Улрих Бек, немачки социолог

Ништа тачније ни потпуније заиста не може да се закључи о Европи када се сагледају претходно наведене геополитичке, социјалне и културноисторијске одлике Европе укупно. У томе лежи њена посебност, високи домети у култури и науци, али и њена трагика. Због тога је задатак свих националних влада и

појединаца, али и европских институција и закона да што потпуније и посвећеније приступају свим проблемима са којима се тако шаренолико друштво сусреће, као и да своју заједницу усавршавају тако да буде по мери сваког појединца, али и ње саме.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

¹ „Приче о речима”, Милан Шипка, ИК Прометеј, Нови Сад 2007, стр. 279.

² „Политикин забавник” година LXXXIV, број 3680, Београд 2022, стр. 55.

³ Ибид, стр. 54.

⁴ https://www.rastko.rs/arheologija/srejavic/dsrejavic-uvod_c.html

⁵ „Политикин забавник” година LXXXIV, број 3680, Београд 2022, стр. 56.

⁶ <https://4unsolved.com/8-najvecih-razlika-između-evrope-i-sad/>

⁷ <https://www.europeanheritagedays.com/EHD-Programme/About/About-Us>

⁸ <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/european-heritage-days>

⁹ <https://www.europeanheritagedays.com/EHD-Programme/About/About-Us>

¹⁰ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5a9c3144-80f1-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

¹¹ https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf

¹² <https://www.cultureinexternalrelations.eu/2018/06/01/new-european-agenda-for-culture/>

¹³ <https://www.europanostra.org/work-plan-for-culture-2019-2022-eu-ministers-of-culture-make-the-legacy-of-the-european-year-a-priority/>

¹⁴ <http://www.nearch.eu/what-is-nearch>

¹⁵ <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>

¹⁶ <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/eu-policy-for-cultural-heritage/european-year-of-cultural-heritage-2018>

¹⁷ Ибид.

¹⁸ <https://www.europeanheritagedays.com/country/Serbia>

¹⁹ <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/mapping-eu-support-for-cultural-heritage-in-europe>

²⁰ <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-awards>

²¹ <https://www.europeanheritageawards.eu/>

²² Ибид.

²³ <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-label>

²⁴ <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/house-of-european-history>

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник	Датум примене
Уредба о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику	„Сл. гласник РС” 107/2021	примењује се од 1. 9. 2022.
Правилник о хомологацији	„Сл. гласник РС” 129/2021	примењује се од 1. 10. 2022.
Закон о изменама и допуни Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине	„Сл. гласник РС” 129/2021	примењује се од 5. 10. 2022.

Прејлед њројиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЋУ ДВА БРОЈА...

РАДНО ПРАВО

- Правилник о изменама и допунама Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад („Сл. гласник РС” бр. 83/2022 од 28. 7. 2022)
- Правилник о допуни Правилника о дозволама за рад („Сл. гласник РС” бр. 84/2022 од 29. 7. 2022)
- Уредба о измени Уредбе о Програму подстицања запошљавања младих „Моја прва плата” („Сл. гласник РС” бр. 92/2022 од 18. 8. 2022)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о утврђивању Списка психоактивних контролисаних супстанци („Сл. гласник РС” бр. 73/2022 од 30. 6. 2022)
- Правилник о ближим условима за издавање, обнављање или одузимање лиценце члановима комора здравствених радника („Сл. гласник РС” бр. 76/2022 од 7. 7. 2022)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о измени Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 82/2022 од 22. 7. 2022)
- Листа лекова који се издају без лекарског рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања („Сл. гласник РС” бр. 88/2022 од 5. 8. 2022)
- Правилник о допунама Правилника о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 93/2022 од 19. 8. 2022)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Правилник о допуни Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање

установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 93/2022 од 19. 8. 2022)

- Правилник о изменама Правилника о остваривању образовно-васпитног рада у иностранству („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

ЦАРИНЕ

- Одлука о измени Одлуке о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2022. години („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларација и других образаца у царинском поступку („Сл. гласник РС” бр. 90/2022 од 12. 8. 2022)

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

- Правилник о објављивању и одлагању инсајдерских информација („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о списку лица са приступом инсајдерским информацијама и ажурирању списка лица са приступом инсајдерским информацијама („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о садржини обавештења лица које обавља дужност руководиоца или лица које је повезано са лицем које обавља дужност руководиоца и околностима у којима издавалац може да одобри трговање током периода забране трговања („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о инвестиционим препорукама („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)
- Правилник о поступцима који се могу сматрати манипулацијом на тржишту, поступцима за спречавање и откривање злоупотребе на тржишту и пријављивању сумњивих

Преїлед йройиса...

■ Одлука о одређивању централизованих јавних набавки добара и услуга које ће спроводити Управа за заједничке послове републичких органа у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

■ Правилник о допуни Правилника о подстицајима за унапређење система креирања и преноса знања кроз развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

■ Правилник о измени и допуни Правилника о условима које треба да испуне правна лица и предузетници за обављање послова израде техничке документације, односно грађења објеката, за објекте за које грађевинску дозволу издаје министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

■ Правилник о допуни Правилника о одобравању и финансирању програма којима се остварује општи интерес у области спорта („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о одређивању уписнине и чланарине Коморе јавних извршитеља („Сл. гласник РС” бр. 77/2022 од 8. 7. 2022)

■ Уредба о вођењу, функционисању и утврђивању података који се уписују у Регистар административних поступака („Сл. гласник РС” бр. 84/2022 од 29. 7. 2022)

■ Листа лица која су стекла право на пружање медијске услуге телевизијског емитовања и медијске услуге радија путем терестричког дигиталног, односно аналогног преноса („Сл. гласник РС” бр. 86/2022 од 3. 8. 2022)

■ Уредба о условима, начину и поступку за утврђивање испуњености услова за куповину стана под повољнијим условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Сл. гласник РС” бр. 88/2022 од 5. 8. 2022)

■ Уредба о начину, поступку и процедурама продаје станова и утврђивања редоследа лица која испуњавају прописане услове за куповину стана под повољнијим условима у оквиру пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Сл. гласник РС” бр. 88/2022 од 5. 8. 2022)

■ Списак српских стандарда из области личне заштитне опреме („Сл. гласник РС” бр. 89/2022 од 11. 8. 2022)

■ Правилник о измени Правилника о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа („Сл. гласник РС” бр. 89/2022 од 11. 8. 2022)

■ Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње („Сл. гласник РС” бр. 91/2022 од 16. 8. 2022)

... донећих између два броја

ИНГ-ПРО

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед